

**Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea
și completarea Codului de procedură civilă al Republicii
Moldova nr.225-XV din 30 mai 2003**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225-XV din 30 mai 2003.

Prim-ministru

VLADIMIR FILAT

Contrasemnează:

Ministrul justiției

Oleg Efrim

Vizează:

Secretarul general al Guvernului

Victor BODIU

Aprobată în ședința Guvernului
din

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225-XV din 30 mai 2003

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I – Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225 -XV din 30 mai 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 111-115, art.451), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 12¹:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Dacă, în procesul judecării pricinii, se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează sesizarea către Curtea Constituțională prin intermediul Curții Supreme de Justiție.”;

alineatul (2) se exclude.

2. La articolul 14 alineatul (1), cuvintele „independent de nivelul acesteia,” se exclud.

3. La articolul 16, alineatul (3) se exclude.

4. Articolul 18:

se completează cu un nou alineat, (1¹), cu următorul cuprins:

„(1¹) Pentru exercitarea funcțiilor procesuale, participanții la proces pot efectua înregistrarea audio a ședinței de judecată.”;

la alineatul (2), cuvântul „audio-,” se exclude, iar după cuvintele „altor mijloace tehnice” se completează cu cuvintele „,decît cele menționate la alin. (1¹),”.

5. La articolul 24, alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Actele judecătorești de dispoziție se înmînează participanților la proces perfectate în limba procesului ori, la solicitare, în limba de stat.”.

6. Capitolul III se exclude.

7. Titlul capitolului IV va avea următorul cuprins:

„Capitolul IV COMPETENȚA INSTANȚELOR DE JUDECATĂ”.

8. Articolul 32 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 32.** Imutabilitatea competenței jurisdicționale

(1) Nimeni nu poate fi lipsit fără consimțământul său de dreptul judecării procesului în instanță și de judecătorii în a căror competență pricina este dată prin lege, cu excepțiile expres stabilite de prezentul cod.

(2) Instanța ierarhic superioară nu este în drept să strămute din oficiu o pricină la o altă instanță ori să o preia pentru judecare în procedura sa, cu excepția cazului când nu poate fi constituit completul de judecată în instanța respectivă.”.

9. Articolul 33 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 33.** Competența generală a instanțelor judecătorești

(1) Instanțele judecătorești judecă toate pricinile civile, cu participarea persoanelor fizice și juridice, autorităților publice, privind apărarea drepturilor încălcate sau contestate, ocrotirea libertăților și intereselor legitime, pentru care legea nu prevede competența altor organe.

(2) Instanțele judecătorești judecă pricinile cu participarea organizațiilor și cetățenilor Republicii Moldova, cetățenilor străini, apatrizilor, organizațiilor străine, organizațiilor cu investiții străine, organizațiilor internaționale, dacă prin lege sau prin tratatul internațional la care Republica Moldova este parte nu este stabilită competența instanțelor judecătorești străine sau a altor organe.”.

10. Se completează cu un nou articol, 33¹, cu următorul cuprins:

„**Articolul 33¹.** Competența judecătoriilor

Judecătoriile examinează și soluționează în fond toate pricinile civile, dacă legea nu prevede altfel.”.

11. Articolul 37 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 37.** Competența în caz de concurență a pretențiilor

În cazul în care la mai multe judecătorii se examinează în același timp pretenții legate între ele, acestea, la cerere, urmează a fi conexe prin încheiere și examinate de judecătoria sesizată mai întâi. Judecătoriile (judecătoria) sesizate ulterior, vor strămuta pretențiile prin încheiere, care poate fi atacată cu recurs, la judecătoria sesizată mai întâi.”.

12. Articolul 38:

titlul va avea următorul cuprins:

„**Articolul 38.** Competența teritorială generală”;

la alineatul (1), cuvintele „sau de la locul de aflare a” se exclud.

13. Articolul 39:

la alineatul (14), cuvintele „, cu excepția competenței stabilite la art.41” se exclud;

alineatul (15) se exclude.

14. La articolul 43 alineatul (2), litera a) va avea următorul cuprins:

„a) pîrîtul al cărui domiciliu nu era cunoscut cere strămutarea pricinii la instanța de la domiciliul său, confirmat prin drept de proprietate, calitate de locatar sau viză de reședință;”.

15. La articolul 44 alineatul (3), cuvintele „ori între o judecătorie și o curte de apel” se exclud.

16. Articolul 45 se exclude.

17. Articolul 46:

la alineatul (1), cuvintele „sau vicepreședintele” se exclud;

la alineatul (2), cuvintele „În instanță de apel, pricinile se judecă de un” se substituie cu cuvintele „Curtea de Apel judecă pricinile în componența unui”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Curtea Supremă de Justiție judecă recursurile în componența unui judecător (președinte) și alți 2 judecători.”;

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție examinează recursurile în cazul desesizării completului, în modul stabilit la art. 442 al prezentului cod.”.

18. La articolul 48 alineatul (1), ultima propoziție se exclude.

19. Articolul 49:

alineatul (3) se completează cu cuvintele „sau de recurs”;

la alineatul (4), sintagma „și nici asupra cazurilor de judecare a pricinii în componența Plenului Curții Supreme de Justiție” se exclude;

alineatul (5) se exclude.

20. Articolul 50 alineatul (1):

la litera a), după cuvintele „în calitate de,, se completează cu cuvintele „arbitru, mediator,”;

la litera b), cuvintele „al treilea grad” se substituie cu cuvintele „al patrulea grad”, iar cuvintele „al doilea grad” se substituie cu cuvintele „al treilea grad”;

se completează cu literele d¹) și d²) cu următorul cuprins:

„d¹) o rudă a sa pînă la al patrulea grad inclusiv sau de afinitate pînă la al treilea grad inclusiv a participat ca judecător la judecarea aceleiași pricini;

d²) este rudă pînă la al patrulea grad inclusiv sau de afinitate pînă la al treilea grad inclusiv cu un alt membru al completului de judecată;”.

21. La articolul 55, cuvîntul „procurorul,” se substituie cu cuvîntul „petiționarii”.

22. Articolul 57:

alineatul unic devine alineatul (1):

se completează cu un nou alineat, (2), cu următorul cuprins:

„(2) Lipsa capacității procesuale de folosință poate fi invocată în orice fază a procesului. Actele de procedură îndeplinite de persoana care nu are capacitate de folosință sînt nule.”.

23. Articolul 58:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Actele de procedură efectuate de minorii cu vîrstă între 14 și 18 ani sau adulții limitați în capacitatea de exercițiu sînt lovite de nulitate relativă. Reprezentantul legal al minorului sau curatorul adultului limitat în capacitatea de exercițiu poate să confirme toate aceste acte sau numai o parte din ele. Instanța judecătorească va acorda un termen pentru confirmarea actului. Dacă actul nu este confirmat în termenul stabilit, se va dispune anularea acestuia.”;

se completează cu un nou alineat, (2¹), cu următorul cuprins:

„(2¹) Actele de procedură efectuate de minorii cu vîrstă de pînă la 14 ani sau de adulții declarați incapabili sînt nule.”.

24. Articolul 62 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 62.** Coparticiparea procesuală obligatorie

(1) Coparticiparea procesuală este obligatorie dacă examinarea pricinii implică soluționarea chestiunii cu privire la drepturile sau obligațiile mai multor reclamanți și/sau pîrîți, deoarece:

a) obiectul litigiului îl constituie drepturile și obligațiile comune ale mai multor reclamanți sau pîrîți;

b) drepturile și obligațiile reclamanților și pîrîților decurg din aceleași temeiuri de fapt sau de drept.

(2) Constatînd temeiurile coparticipării obligatorii, instanța judecătorească, din oficiu sau la cererea participanților la proces, va înștiința toți coreclamanții și copîrîții despre posibilitatea intervenirii în proces. Încheierea judecătorească prin

care este respinsă cererea participantului la proces privind înștiințarea coparticipantului obligatoriu poate fi atacată cu recurs.

(3) În cazul existenței temeiurilor prevăzute la alin. (1), orice persoană este în drept să solicite admiterea în proces în calitate de coreclamant sau copârît. Încheierea judecătorească prin care este respinsă cererea persoanei interesate de a fi admisă în proces în calitate de coparticipant poate fi atacată cu recurs.

(4) Coparticipanții pot încredința susținerea procesului unui sau mai multor coparticipanți.

(5) Admiterea în proces se dispune, prin încheiere, pînă la închiderea dezbaterilor judiciare înaintea primei instanțe.

(6) Dacă necesitatea admiterii în proces a coreclamanților sau copârîților este constatată în timpul deliberării, instanța va relua examinarea pricinii în fond, dispunînd înștiințarea participanților.”.

25. Articolul 63 se completează cu un nou alineat, (1¹), cu următorul cuprins:

„(1¹) Fiecare coreclamant sau copârît participă în proces independent față de ceilalți coparticipanți.”.

26. Articolul 65:

la alineatul (1), propoziția a doua la sfîrșit se completează cu următoarele cuvinte „sau un drept strîns legat de acesta”;

se completează cu un nou alineat, (1¹), cu următorul cuprins:

„(1¹) Dacă se constată că există persoane care pot să declare pretenții proprii asupra obiectului litigiului dintre părțile inițiale, instanța este obligată să le înștiințeze despre procesul pornit și să le explice dreptul lor de a interveni în proces, prin înaintarea unei acțiuni.”;

se completează cu un nou alineat, (2¹), cu următorul cuprins:

„(2¹) Cererea de intervenție principală se întocmește conform cerințelor prevăzute pentru cererea de chemare în judecată.”;

la alineatul (2), cuvintele „începerea dezbaterii pricinii în fond” se substituie cu cuvintele „închiderea dezbaterilor judiciare”;

alineatul (3) se exclude.

27. Articolul 67:

la alineatul (1), cuvintele „orice instanță” se substituie cu cuvintele „prima instanță”;

alineatul (4) se exclude.

28. Articolele 71 și 72 se exclud.

29. La articolul 73 alineatul (3), cuvintele „survin efectele procesuale prevăzute la art. 72 alin. (2)” se substituie cu cuvintele „instanța scoate cererea de pe rol”.

30. La articolul 77, titlul va avea următorul cuprins:
„Articolul 77. Desemnarea avocatului”

31. La articolul 84, cuvintele „și de revizuire” se exclud.

32. La articolul 85 alineatul (1) litera f), cuvântul „procurorul,” se exclude.

33. La articolul 92 alineatul (1) fraza a doua, cuvintele „sau dacă citarea martorilor” se exclud.

34. La articolul 94 alineatul (1) prima propoziție, după cuvintele „să plătească” se completează cu cuvintele „la cerere,”, iar cuvântul „toate” se exclude.

35. La articolul 100 alineatul (1), după cuvintele „aviz de primire,” se completează cu cuvintele „prin intermediul biroului executorului judecătoresc,”.

36. Articolul 102 se completează cu un nou alineat, (4¹), cu următorul cuprins:

„(4¹) Participanții la proces înștiințați legal o dată, nu pot invoca necitarea pentru efectuarea ulterioară a actelor de procedură.”.

37. Articolul 105 se completează cu un nou alineat, (1¹), cu următorul cuprins:

„(1¹) Autorităților publice, persoanelor juridice de drept privat, avocaților, citația sau înștiințarea se expediază prin telefax, poștă electronică sau prin orice alt mijloc de comunicare ce asigură, transmiterea acestora și confirmarea primirii. Citația sau înștiințarea pot fi înmânate persoanelor fizice prin telefax, poștă electronică sau prin orice alt mijloc de comunicare ce asigură transmiterea acestora și confirmarea primirii, doar la solicitarea acestora.”.

38. Articolul 122 se completează cu un nou alineat, (4), cu următorul cuprins:

„(4) Se consideră inadmisibile probele care nu au fost prezentate de participanții la proces pînă la data stabilită de judecător, cu excepția cazului prevăzut la alin. (1) art. 204 și art. 372 din prezentul cod.”.

39. La articolul 123 alineatul (4), ultima propoziție se exclude.

40. La articolul 127¹ alineatul (2) se exclude.

41. La articolul 138 alineatul (6), cuvintele „precum și de pe cele reclamate din oficiu de instanță,” se exclud.

42. La articolul 148:

titlul va avea următorul cuprins:

„**Articolul 148.** Dispunerea efectuării expertizei”;

la alineatul (1) și (2), cuvintele „judecătorul sau” se exclud.

43. Articolele 149 și 150 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 149. Desemnarea expertului

(1) Se desemnează în calitate de expert persoana dezinteresată în soluționarea pricinii și care este înscrisă în Registrul de stat al experților judiciari.

(2) Părțile, de comun acord, aleg expertul sau instituția de expertiză care urmează să fie desemnată de instanță pentru efectuarea expertizei. În lipsa acordului părților, instanța desemnează expertul sau instituția care urmează să efectueze expertiza.

(3) În cazul în care în încheierea privind efectuarea expertizei este indicată doar instituția care urmează să efectueze expertiza judiciară, conducătorul instituției numește expertul și despre aceasta comunică instanței care a dispus expertiza.

(4) La desemnarea experților pentru efectuarea expertizei în comisie sau expertizei complexe se aplică normele prezentului articol.

Articolul 150. Acțiuni premergătoare expertizei

(1) După desemnarea expertului, instanța judecătorească fixează o ședință cu participarea părților și a expertului, în cadrul căreia se stabilește legătura dintre expert și părți, etapa la care părțile pot fi admise să participe la investigațiile expertului, se aduce la cunoștință obiectul expertizei și întrebările asupra cărora expertul urmează să se expună, li se explică dreptul de a face observații cu privire la întrebări și de a cere modificarea sau completarea lor.

(2) Dacă expertul poate să își exprime de îndată opinia, acesta este ascultat chiar în ședință, iar expunerile sale se consemnează într-un proces-verbal întocmit în condițiile art.220 din prezentul cod.”.

44. La articolul 151 alineatul (2), cuvintele „în instanță sau judecătorului” se substituie cu cuvintele „în instanța judecătorească”.

45. Articolul 152:

în titlu, cuvântul „ordonarea” se substituie cu cuvântul „dispunerea”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Părțile și alți participanți la proces sînt în drept să formuleze și să prezinte instanței întrebările adresate expertului, însă numai instanța stabilește definitiv întrebările asupra cărora expertul urmează să se expună. Instanța este obligată să motiveze respingerea întrebărilor propuse de părți și de alți participanți la proces spre expertizare.”;

la alineatul (3), cuvintele „judecătorului sau instanței privind ordonarea” se substituie cu cuvintele „instanței de judecată privind efectuarea”, iar cuvîntul „probleme” se substituie cu cuvîntul „întrebări”.

46. La articolul 153 alineatul (1), cuvintele „a ordonat expertiza, data ordonării,” se substituie cu cuvintele „a dispus efectuarea expertizei, data dispunerii”, cuvîntul „problemele” se substituie cu cuvîntul „întrebările”, iar după cuvîntul „termenul” se completează cu cuvintele „de efectuare a”.

47. Articolul 154:

la alineatul (1), cuvîntul „gratuit” se exclude, iar cuvîntul „problemele” se substituie cu cuvintele „întrebările adresate”;

la alineatul (2), cuvintele „ordonatoare de expertiză” se substituie cu cuvintele „care a dispus efectuarea expertizei;

alineatul (3) se completează cu următoarea propoziție:

„În cazul efectuării expertizei într-o instituție specializată de expertiză, răspunderea pentru raportul depus o poartă expertul sau experții desemnați de șeful instituției.”;

se completează cu un nou alineat, (3¹), cu următorul cuprins:

„(3¹) Expertul are obligația să nu divulge circumstanțele și datele ce i-au devenit cunoscute în urma efectuării expertizei sau în urma participării la ședința de judecată închisă, inclusiv circumstanțele ce se referă la inviolabilitatea vieții private, de familie, precum cele care constituie secret de stat, de serviciu, comercial sau alt secret ocrotit de lege.”.

48. La articolul 155, alineatul (4) se exclude.

49. Articolul 156 va avea următorul cuprins:

„Articolul 156. Expertiza în comisie”;

(1) Expertiza în comisie este expertiza în cadrul căreia se efectuează investigații complicate de către mai mulți experți de aceeași specializare sau de specializări diferite.

(2) Dacă comisia este formată din experți de aceeași specializare, aceștia evaluează colegial rezultatele investigațiilor, elaborează, dacă ajung la o concluzie unanimă, un singur raport de expertiză. În cazul în care unul sau mai mulți experți fac opinie separată referitor la obiectul investigației, aceasta se depune separat și se motivează.

(3) Dacă membrii comisiei sînt experți de specializări diferite, la efectuarea expertizei se aplică prevederile referitoare la expertiza complexă.

(4) Încheierea judecătorească privind efectuarea expertizei în comisie este obligatorie pentru experții desemnați, precum și pentru conducătorul instituției de expertiză judiciară, în cazul în care se indică doar instituția de expertiză

(5) Dacă, în baza materialelor prezentate, expertul desemnat sau conducătorul instituției de expertiză consideră că, reieșind din complexitatea investigațiilor ce urmează a fi efectuate, este necesară o expertiză în comisie, comunică instanței propunerea de dispunere a acesteia.”.

50. La articolul 157 alineatul (1), cuvintele „, se ordonă” se substituie prin cuvintele „se dispune”.

51. La articolul 158 alineatul (2), cuvintele „data judecării pricinii” se substituie prin cuvintele „data ședinței de judecată”.

52. Articolul 159:

la alineatul (1), după cuvântul „incomplet” se completează cu cuvintele „, iar această deficiență nu poate fi suplinită prin audierea expertului,”; cuvântul „probleme” se substituie prin cuvântul „întrebări”, iar după cuvintele „poate dispune” se completează cu cuvintele „, la solicitarea părților, iar în cazurile prevăzute de prezentul cod din oficiu,”;

la alineatul (2), după cuvântul „contradictorii” se completează cu cuvintele „, iar aceste deficiențe nu pot fi înlăturate prin audierea expertului,”;

la alineatul (4), după cuvântul „repetate” se completează cu cuvintele „sau suplimentare”, iar la final se completează cu cuvintele „sau, după caz, necesitatea efectuării unei expertize suplimentare”;

la alineatul (5), cuvântul „numaidecît” se substituie prin cuvintele „în mod obligatoriu”.

53. Articolul 166:

alineatul (2):

se completează cu literele b¹), c¹) și c²) cu următorul cuprins:

„b¹) numărul de telefon, numărul de fax, poșta electronică sau alte date de contact la care poate fi găsit reclamantul;

c¹) numărul de telefon, numărul de fax, poșta electronică sau alte date de contact la care poate fi găsit pîrîtul în cazul în care reclamantul dispune de aceste informații;

c²) numele, prenumele, adresa, numărul de telefon, numărul de fax, poșta electronică sau alte date de contact ale reprezentantului reclamantului,”;

la litera e), cuvintele „demonstrarea probelor care confirmă circumstanțele” se substituie cu cuvintele „indicarea probelor de care dispune reclamantul la momentul depunerii cererii”;

litera d) la sfîrșit se completează cu cuvintele „precum și justificarea propriului interes”;

se completează cu un nou alineat, (7), cu următorul cuprins:

„(7) Cererea de chemare în judecată a reclamantului care este asistat în judecată de un reprezentant, trebuie să fie dactilografată.”.

54. Articolul 168 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 168.** Primirea și repartizarea cererii de chemare în judecată

(1) Cererea de chemare în judecată parvenită în instanță, se repartizează în termen de 24 de ore, judecătorului sau, după caz, completului de judecată, în mod aleatoriu, prin intermediul Programului informațional de gestionare a dosarelor.

(2) Judecătorului căruia i s-a repartizat cererea de chemare în judecată spre examinare, verifică dacă aceasta întrunește exigențele prevăzute de lege. Dacă cererea de chemare în judecată nu întrunește exigențele prevăzute de lege, urmează a fi aplicate prevederile alin. (1) art. 171 din prezentul cod.

(3) Judecătorul poate încuviința, în condițiile legii, prin încheiere, efectuarea unor măsuri de asigurare a acțiunii și a probelor.

(4) Printr-o încheiere nesuscetibilă de recurs, judecătorul soluționează, în termen de 5 zile de la repartizare, primirea cererii de chemare în judecată, dacă legea nu prevede altfel.”.

55. Articolul 169:

alineatul (1):

litera d) va avea următorul cuprins:

„d) există o hotărîre, obligatorie pentru părți, a judecătii arbitrale cu privire la litigiul dintre aceleași părți, asupra aceluiasi obiect și avînd aceleași temeieri, cu excepția cazurilor cînd judecata a respins cererea de eliberare a titlului de executare silită a hotărîrii judecătii arbitrale sau a desființat hotărîrea arbitrară;”;

litera e) va avea următorul cuprins:

„e) lipsește capacitatea de folosință a reclamantului și/sau pîrîtului, cu excepția cazurilor prevăzute la alin. (2) art. 59 din prezentul cod.”;

la alineatul (2), cuvîntul „depunerii” se substituie cu cuvîntul „repartizării”.

56. Articolul 170:

la alineatul (1), litera h) se exclude;

la alineatul (3), cuvîntul „depunerii” se substituie cu cuvîntul „repartizării”.

57. La articolul 171 alineatul (1), cuvintele „7 zile de la depunerea cererii” se substituie cu cuvintele „5 zile de la repartizarea cererii”.

58. La articolul 172 alineatul (1) propoziția a doua, cuvintele „finalizarea examinării pricinii în fond” se substituie cu cuvintele „începerea dezbaterilor judiciare”.

59. La articolul 173 litera d) se exclude.

60. La articolul 174 propoziția a doua, după cuvintele „în orice fază a procesului” se completează cu cuvintele „pînă la etapa în care hotărîrea judecătorească devine definitivă”, iar cuvintele „crea dificultăți judecătorești” se substituie cu cuvintele „cauza un prejudiciu grav creditorului”.

61. Articolul 177 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 177.** Cuprinsul cererii de asigurare a acțiunii și modul de soluționare

(1) În cererea de asigurare a acțiunii se indică motivele și circumstanțele care ar putea cauza un prejudiciu grav creditorului sau care ar face imposibilă executarea hotărîrii judecătorești, precum și se anexează probele care confirmă apartenența bunurilor sau a banilor.

(2) Cererea de asigurare a acțiunii se soluționează de judecător sau de instanța care examinează pricina, în termen de o zi de la depunerea ei, fără a-l înștiința pe pîrît și pe ceilalți participanți la proces. Dacă cererea de asigurare a acțiunii este depusă concomitent cu cererea de chemare în judecată, aceasta se soluționează în ziua emiterii încheierii privin primirea cererii de chemare în judecată, fără a-l înștiința pe pîrît și pe ceilalți participanți la proces.

(3) Privitor la asigurarea acțiunii sau neasigurarea acțiunii, judecătorul sau instanța pronunță o încheiere.”.

62. Articolul 182:

se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) În cazul în care reclamantul nu depune cauțiunea în termenul stabilit de instanță, aceasta din urmă emite o încheiere de anulare a măsurii de asigurare a acțiunii, care se execută imediat.”;

se completează cu un nou alineat, (3), cu următorul cuprins:

„(3) Persoana care a depus cauțiunea este în drept să solicite restituirea acesteia în cazul în care partea care se consideră prejudiciată prin măsurile de asigurare a acțiunii nu depune o acțiune pentru compensarea prejudiciilor în termen de cel mult două luni de la data la care a rămas irevocabilă hotărîrea judecătorească prin care a fost soluționată pricina sau încheierea judecătorească prin care a fost încetat procesul sau cererea a fost scoasă de pe rol.”.

63. La articolul 184, cuvîntul „primirii” se substituie cu cuvintele „la care s-a dat curs”.

64. Articolul 185:

la alineatul (1), literele a)-c) vor avea următorul cuprins:

„a) soluționează problema intervenirii în proces a coreclamanților, copârșitorilor și intervenienților;

b) expediază pîrîtului, și după caz intervenientului, copii de pe cererea de chemare în judecată și de pe înscrisurile anexate la ea în confirmarea pretențiilor reclamanților și stabilește data pînă la care pîrîtul și intervenientul urmează să prezinte în scris o referință privind acțiunea reclamantului și toate probele necesare;

c) remite reclamantului, și după caz intervenientului, referința și stabilește data pînă la care urmează a fi prezentate toate probele suplimentare;”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) În caz de necesitate, pentru clarificarea unor aspecte legate de pregătirea pricinii pentru dezbateri judiciare judecătorul poate decide convocarea în ședință a părților.”.

65. Articolul 186:

la alineatul (1), sintagma „propune pîrîtului să prezinte în judecată în termen probele necesare” se substituie cu sintagma „stabilește data pînă la care pîrîtul urmează să prezinte în judecată toate probele necesare și referința”;

la alineatul (2), cuvintele „poate fi examinată” se substituie cu cuvintele „se examinează”.

66. Articolul 204 va avea următorul cuprins:

„Articolul 204. Prezentarea probelor în ședința de judecată

Judecătorul poate decide la prima ședință de judecată admiterea probelor care din motive obiective nu au putut fi prezentate de participanți în termenul stabilit de instanță la etapa pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare. Dacă nu poate depune imediat contraprobe, partea adversă este în drept să solicite amînarea procesului.”.

67. Articolul 229 se exclude.

68. La articolul 233 alineatul (3), cuvîntul „Procurorul,” se exclude.

69. Articolul 236 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 236.** Deliberarea și adoptarea hotărîrii

(1) După încheierea susținerilor orale, președintele ședinței anunță deliberarea. Participanții la proces sînt înștiințați despre locul, data și ora pronunțării hotărîrii motivate. Instanța de judecată, în termen de pînă la 30 de zile, întocmește hotărîrea motivată.

(2) Completul de judecată adoptă hotărîrea în urma deliberării, pronunțîndu-se asupra tuturor aspectelor esențiale.

(3) Copia hotărîrii motivate se înmînează participanților prezenți la ședința de judecată. Participanților care nu s-au prezentat în ședința de judecată li se expediază, în termen de 3 zile lucrătoare, copia hotărîrii motivate.”.

70. La articolul 237, alineatele (1) și (2) vor avea următorul cuprins:

„(1) Dispozitivul hotărîrii se pronunță de președintele ședinței sau de unul dintre judecători. După pronunțarea acesteia, președintele ședinței explică hotărîrea, procedura și termenul de atac împotriva ei.

(2) Hotărîrea se semnează de completul de judecată.”.

la alineatul (4) cuvîntul „închisă” se substituie cu cuvîntul „încheiată”.

71. La articolul 241, alineatul (2) se completează cu o nouă propoziție cu următorul cuprins:

„Fiecare parte a hotărîrii se evidențiază separat în cuprinsul acesteia.”.

72. Articolul 242 se exclude.

73. Articolul 254:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Rămîn definitive hotărîrile judecătorești emise în primă instanță, supuse apelului, după examinarea pricinii în apel.”;

la alineatul (2), literele a)-c) vor avea următorul cuprins:

„a) emise în primă instanță, după expirarea termenului de apel, dacă participanții interesați nu au exercitat respectiva cale de atac;

b) emise de instanța de apel, după expirarea termenului de recurs, dacă participanții interesați nu au exercitat respectiva cale de atac;

c) emise de instanța de recurs, după examinarea recursului.”.

74. Articolul 259 se exclude.

75. Articolul 265:

litera e) va avea următorul cuprins:

„e) într-un litigiu între aceleași părți, cu privire la același obiect și pe aceleași temeieri s-a emis o hotărîre judecătorească arbitrală care a devenit obligatorie pentru părți, cu excepția cazului cînd instanța refuză eliberarea titlului executoriu sau desființează hotărîrea arbitrară;”;

litera g) va avea următorul cuprins:

„g) lipsește capacitatea de folosință a reclamantului și/sau pîrîtului cu excepția cazurilor prevăzute la alin. (2) art. 59 din prezentul cod;”;

se completează cu o nouă literă, h), cu următorul cuprins:

„h) cererea de chemare în judecată este depusă de un organ, organizație sau o persoană în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unei

alte persoane, fără ca prezentul cod sau o altă lege să le delege dreptul adresării în judecată în acest scop.”.

76. Articolul 267 se completează cu o nouă literă, l¹), cu următorul cuprins:

„l¹) părțile au solicitat examinarea pricinii de către judecata arbitrală, în condițiile legii;”.

77. La articolul 286 alineatul (2), cuvintele „curtea de apel” se substituie cu cuvântul „judecătoria”.

78. La articolul 290 alineatul (2) litera f), sintagma „art. 125 din Codul familiei” se substituie cu cuvintele „de lege”.

79. La articolul 302 alineatele (1) și (2), cuvântul „, a procurorului” se exclude.

80. La articolul 318¹ alineatul (1), cuvântul „procuror,” se exclude.

81. Articolul 345 se completează cu litera m) cu următorul cuprins:
„m) rezultă din facturi scadente la data depunerii.”.

82. La articolul 358, alineatele (3) și (4) se exclud.

83. La articolul 360, alineatul (2) se completează cu o nouă propoziție cu următorul cuprins:

„Renunțarea la apel se face prin depunerea unei cereri în prima instanță, pînă la expirarea termenului de depunere a apelului.”.

84. La articolul 362, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Termenul de declarare a apelului este de o lună de la data pronunțării hotărîrii motivate, dacă legea nu prevede altfel.”.

85. La articolul 367 alineatele (3) și (4), cuvintele „pentru toți participanții la proces, a” se exclud.

86. Articolul 372:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Părțile și alți participanți la proces sînt în drept să prezinte noi probe, dacă din motive obiective au fost în imposibilitate să le prezinte la examinarea pricinii în fond. Instanța de apel administrează probele și constată noi circumstanțe, dacă este necesar soluționării juste a pricinii.”

se completează cu alineatele (1¹) și (1²) cu următorul cuprins:

„(1¹) Instanța de apel nu este în drept să administreze probele care au putut fi prezentate de participanții la proces în prima instanță, cu excepția stabilită la alin. (1).

(1²) În cazul în care părțile și alți participanți la proces invocă necesitatea administrării de noi probe, ele trebuie să indice aceste probe și mijloacele cu ajutorul cărora pot fi administrate, precum și motivele care au împiedicat prezentarea lor în prima instanță.”

87. La articolul 373 alineatul (3), cuvintele „apelul nu este motivat ori motivația” se substituie cu cuvintele „motivarea apelului”.

88. La articolul 374 alineatul (2), cuvântul „de procuror,” se exclude.

89. Articolul 385:

la alineatul (1), litera d) va avea următorul cuprins:

„d) să admită apelul și să caseze integral hotărîrea primei instanțe, restituind pricina spre rejudecare în primă instanță doar în cazul în care s-a constatat încălcarea temeiurilor prevăzute la lit. d) și i) alin. (1) art. 388 din prezentul cod. La solicitarea participanților la proces, instanța de apel poate restitui pricina la rejudecare în prima instanță în cazul prevăzut la lit. b) alin. (1) art. 388 din prezentul cod;

litera e) se completează la final cu cuvintele „dacă există temeiurile prevăzute la art. 265 și 267 din prezentul cod”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins.

„(2) La restituirea pricinii spre rejudecare, cu acordul tuturor participanților la proces instanța de apel poate indica actele procesuale rămase valabile, celelalte fiind desființate de drept.”

90. La articolul 388 alineatul (1):

litera e) se exclude.

la litera i), cuvintele “generale sau” se exclud.

91. Articolul 389:

la alineatul (1), cuvintele “se retrage în camera de deliberare pentru adoptarea deciziei” se substituie cu cuvintele „informează părțile despre locul, data și ora pronunțării deciziei motivate”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Adoptarea și pronunțarea deciziei se efectuează conform prevederilor art.236, 237, 238, 240 și 241 din prezentul cod.”

92. Articolul 395 se exclude.

93. Titlul secțiunii 1 a Capitolului XXXVIII va avea următorul cuprins:
„Secțiunea 1 Recursul împotriva încheierilor judecătorești”.

94. Articolele 397-422 se exclud.

95. Articolul 424:

din titlul cuvintele „emise în primă instanță” se exclud;

la alineatul (1), cuvintele „în primă instanță” se substituie cu cuvintele „de judecătoria”

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Curtea Supremă de Justiție examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de către curțile de apel.”;

se completează cu un nou alineat, (3), cu următorul cuprins:

„(3) Încheierile Curții Supreme de Justiție rămân irevocabile din momentul emiterii.”.

96. Articolul 426 va avea următorul cuprins:

„Articolul 426. Depunerea și examinarea recursului împotriva încheierii

(1) Depunerea și examinarea recursului împotriva încheierii se efectuează în modul stabilit de prezentul capitol, cu excepțiile stabilite de prezenta secțiune.

(2) Recursul se depune la instanța a cărei încheiere se atacă.

(3) Recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni de un complet format din 3 judecători, în baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.”.

97. La articolul 427 litera b), cuvintele „în primă instanță” se exclud.

98. Articolul 428 va avea următorul cuprins:

„Articolul 428. Puterea legală a deciziei instanței de recurs emisă asupra recursului împotriva încheierii

(1) Decizia instanței de recurs emisă după examinarea recursului împotriva încheierii rămâne irevocabilă din momentul emiterii. Decizia se plasează pe pagina web a instanței la data emiterii.

(2) Copia deciziei se remite părților, în termen de 5 zile de la data emiterii”.

99. Articolul 431:

din titlu cuvintele „Modul de constituire a completelor de judecată” se exclud;

la alineatul (2), cuvintele „desemnați de președintele colegiului respectiv al Curții Supreme de Justiție” se exclud;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Examinarea recursului admisibil se efectuează de completul de judecată care a decis asupra admisibilității.”;

se completează cu un nou alineat, (4), cu următorul cuprins:

„(4) Recursul se examinează în termen de 6 luni.”.

100. Articolul 432:

cuvintele „prevăzute la art.400 alin.(2) și (3)” se exclud;

alineatul unic devine alineatul (1);

se completează cu alineatele (2)-(5) cu următorul cuprins:

„(2) Se consideră că normele de drept material sînt încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;

c) a interpretat eronat legea;

d) a aplicat eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural sînt încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) pricina a fost judecată de un judecător care nu era în drept să participe la examinarea ei;

b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile cu privire la limba procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane neantrenate în proces;

e) hotărîrea nu este semnată de judecător sau este semnată de judecătorul nementionat în hotărîre;

f) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

g) hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvîrșirea altor încălcări decît cele consemnate la alin. (3) al prezentului articol constituie temei de declarare a recursului numai dacă ele au condus sau au putut conduce la soluționarea eronată a pricinii.

(5) Temeiurile prevăzute la alin.(3) se iau în considerare întotdeauna și din oficiu de către instanță.”.

101. Articolul 433:

litera a) va avea următorul cuprins:

„a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la alin. (2), (3) și (4) art. 432 din prezentul cod.”;

la litera d), cuvintele „este abuziv sau” se exclud.

102. La articolul 434 alineatul (1), sintagma „ , iar în cazul redactării acesteia – de la data înștiințării scrise a părților despre semnarea hotărârii redactate” se exclude.

103. La articolul 437 alineatul (1), litera d) se exclude.

104. Articolul 439:

la alineatul (2), textul „președintele și, după caz, vicepreședintele Colegiului civil și de contencios administrativ sau al Colegiului economic al Curții Supreme de Justiție desemnează un complet din 3 judecători, inclusiv un judecător raportor, pentru a” se substituie cu cuvintele „completul din 3 judecători”;

la alineatul (3), cuvintele „în cel mult 3 luni,” se exclud.

105. Articolul 440:

alineatul (1):

după cuvântul „decide” se completează cu cuvântul „unanim”, iar cuvântul „decizie” se substituie cu cuvântul „încheiere”;

se completează cu o nouă propoziție cu următorul cuprins:

„Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 din prezentul cod și nu cuprinde nici o referire asupra fondului recursului.”;

se completează cu un nou alineat, (1¹), cu următorul cuprins:

„(1¹) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului se plasează pe pagina web a Curții Supreme de Justiție la data emiterii și se remite participanților la proces și reprezentanților acestora.”;

la alineatul (2), cuvântul „citarea părților” se substituie cu cuvintele „participarea participanților la proces și a reprezentanților acestora, prin emiterea unei încheieri nemotivate, despre care se face o mențiune pe pagina web a Curții Supreme de Justiție”.

106. Articolul 441 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 441.** Actele procedurale după admisibilitatea recursului

În cazul în care recursul a fost declarat admisibil, completul de judecată examinează fondul recursului.”.

107. Articolul 442:

alineatul (1):

cuvintele „pe baza actelor din dosar,” se exclud, iar după cuvintele „în limitele invocate în recurs” se completează cu cuvintele „și în baza referinței depusă de intimat”;

se completează cu o nouă propoziție cu următorul cuprins:

„Faptele constatate și aprecierea dată probelor de instanța de apel sînt obligatorii pentru Curtea Supremă de Justiție.”;

la alineatele (3), cuvintele „colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție” se substituie cu cuvintele „completul format din 3 judecători”, iar cuvintele „Plenului Curții Supreme de Justiție” se substituie cu cuvintele „colegiului lărgit format din 5 judecători”

108. La articolul 443, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Până la pronunțarea deciziei, recurentul este în drept să-și retragă recursul printr-o cerere scrisă. Declarația de retragere a recursului se face în instanța care s-a investit cu judecarea recursului.”

109. Articolul 444:

alineatul (1) se exclude;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Recursul se examinează fără participarea părților.”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

(3) La judecarea recursului de colegiul lărgit, Curtea Supremă de Justiție poate decide invitarea părților pentru a se pronunța asupra problemelor de legalitate invocate în cererea de recurs. Părțile participă, în mod obligatoriu, prin intermediul reprezentantului, cu excepția cazului când partea este licențiată în drept.”

110. Articolul 445:

la alineatul (1), litera c) va avea următorul cuprins:

„c) să admită recursul și să caseze integral decizia instanței de apel restituind pricina spre rejudecare instanței de apel, în toate cazurile când eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs;

se completează cu o nouă literă, c¹), cu următorul cuprins:

”c¹) să admită recursul și să caseze integral decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, restituind pricina spre rejudecare în primă instanță, doar dacă a constatat încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept procedural specificate la lit. d) și g) alin. (3) art. 432 din prezentul cod. La solicitarea participanților la proces, instanța de recurs poate restitui pricina la rejudecare în primă instanță în cazul prevăzut la lit. b) alin. (3) art. 432 din prezentul cod;”;

se completează cu un nou alineat, (2¹), cu următorul cuprins:

„(2¹) La restituirea pricinii spre rejudecare, cu acordul tuturor participanților la proces instanța de recurs poate indica actele procesuale rămase valabile, celelalte fiind desființate de drept.”;

alineatele (3) și (4) vor avea următorul cuprins:

„(3) În urma examinării recursului, instanța de recurs emite decizii care devin irevocabile în momentul emiterii. Decizia se emite prin plasarea pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

(4) Copia deciziei instanței de recurs se remite părților, în termen de 5 zile de la data emiterii.”;

alineatul (5) se exclude.

111. La articolul 447, litera c) va avea următorul cuprins:

„c) Agentul guvernamental în cazurile prevăzute la lit. g) art.449 din prezentul cod.”.

112. Articolul 449:

litera a) va avea următorul cuprins:

„a) s-a constatat, prin sentință penală irevocabilă, comiterea unei infracțiuni în legătură cu judecarea pricinii;”;

litera c) va avea următorul cuprins:

„c) instanța a emis o hotărîre cu privire la drepturile persoanelor care nu au fost atrase în proces;”

litera d) se exclude;

la litera e), cuvintele „sau hotărîrea ori decizia unui alt organ” se exclude;

litera f) se exclude;

literele g) și h) vor avea următorul cuprins:

„g) Curtea Europeană a Drepturilor Omului sau Guvernul Republicii Moldova a inițiat o procedură de reglementare amiabilă, într-o cauză pendinte împotriva Republicii Moldova;

h) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat printr-o hotărîre, fie Guvernul Republicii Moldova a recunoscut printr-o declarație o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale, care poate fi remediată, cel puțin parțial, prin anularea hotărîrii pronunțate de o judecată din țară.”.

113. Articolul 450 va avea următorul cuprins:

„Articolul 450. Termenele de depunere a cererii de revizuire.

Calcularea lor

Cererea de revizuire se depune:

a) în termen de 3 luni din ziua în care a devenit irevocabilă sentința penală – în cazul prevăzut la lit. a) art. 449 din prezentul cod;

b) în termen de 3 luni din ziua când persoana interesată a luat cunoștință de circumstanțele sau faptele esențiale ale pricinii care nu i-au fost cunoscute anterior și nu i-au putut fi cunoscute – în cazul prevăzut la lit.b) art.449 din prezentul cod;

c) în termen de 3 luni din ziua când persoana interesată a luat cunoștință de circumstanțele respective – în cazul prevăzut la lit. c) art.449 din prezentul cod;

d) în interiorul termenului de derulare a procedurii amiabile la Curtea Europeană a Drepturilor Omului – în cazul prevăzut la lit.g) art.449 din prezentul cod;

e) în termen de 3 luni de când a devenit definitivă hotărîrea Curții Europene a Drepturilor Omului – în cazul prevăzut la lit.h) art.449 din prezentul cod.”.

114. La articolul 451, alineatul (3) se exclude.

115. La articolul 468, cuvintele „curtea de apel de drept comun” se substituie cu cuvintele “instanța de judecată”.

116. La articolul 472 alineatul (2), cuvintele “curtea de apel de drept comun” se substituie cu cuvintele “instanța de judecată”.

Art. II. – Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Prezenta lege intră în vigoare în termen de 3 luni de la data publicării.

(2) Începînd cu data intrării în vigoare a prezentei legi, toate cererile de chemare în judecată se vor depune la instanțele judecătorești competente.

(3) Cererile de chemare în judecată depuse pentru examinare în fond la curțile de apel, se transmit, în termen de 15 zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, instanțelor judecătorești competente.

(4) Cauzele civile aflate la examinare în fond la Curțile de apel, pentru care a fost stabilită data ședinței de judecată, se examinează de către acestea, în termen de 3 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi. Dacă, în termen de 3 luni, nu a fost pronunțat nici un act judecătoresc de dispoziție, cauzele se transmit, în termen de 15 zile, spre examinare instanțelor judecătorești competente.

(5) Recursurile depuse la curțile de apel împotriva hotărîrilor primei instanțe, pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, se vor examina în ordine de apel.

(6) Recursurile depuse împotriva hotărîrilor pronunțate în prima instanță de curțile de apel, se vor examina de Curtea Supremă de Justiție, conform prevederilor prezentei legi.

(7) Termenul de declarare a apelului împotriva hotărîrilor judecătorești, pronunțate pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, este de 20 de zile de la data comunicării hotărîrii motivate.

(8) Termenul de declarare a recursului împotriva hotărîrilor pronunțate în prima instanță de curțile de apel și împotriva deciziilor instanțelor de apel, pronunțate pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, este de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau deciziei motivate.

(9) Guvernul, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege.

Președintele Parlamentului